

[Lønger]

Regeringen forsøger jo at sælge sit lovforslag under overskriften valgfrihed, og det lyder også meget godt. Hvem vil ikke gerne have valgfrihed? Men når det kommer til stykket, er det så som så med valgfriheden; man kan kun vælge den ene vej. Man kan fravælge en kommunal børnetandplejeordning, men hvor den ikke eksisterer, kan man ikke tilvælge den; så har man valget mellem privat praktiserende tandlæger under den ene eller den anden form. Det, der kaldes valgfrihed, er nok mere en måde at gøre livet surt på for den offentlige børnetandpleje. Der skal ikke meget fantasi til at forestille sig, hvad der sker. De ressourcestærke vil fravælge den offentlige børnetandpleje, som derfor vil få en klar overvægt af de børn, som har de største problemer med tænderne, og samtidig vil planlægningsmulighederne blive ringere, fordi man kan vælge sig fra og til for et år ad gangen. Det er en meget, meget kort planlægningshorisont i den kommunale forvaltning, især hvis det, man vil planlægge, er et godt tilbud, der f.eks. kræver indkøb, investeringer eller ansættelser, og personalet har vel også brug for at vide, om de er ansat året efter, eller de ikke er, og om de overhovedet skal indlade sig på en offentlig ansættelse under de vilkår. Den offentlige børnetandpleje vil derfor blive ringere med yderligere fravalg som en risiko. Det, som lovforslaget lægger op til, er en ond cirkel.

Tandpleje er ikke bare et spørgsmål om tænder. Tandsundheden hænger uløseligt sammen med vore kostvaner og hele vores levevis. Den hænger også sammen med de sociale forhold, vi lever under. Der er undersøgelser, som viser, at der er en bedre tandsundhed hos de øverste socialgrupper sammenlignet med de nederste socialgrupper, der er en bedre tandsundhed hos de bedst uddannede sammenlignet med de dårligst uddannede, der er en bedre tandsundhed i byerne, end der er på landet, der er en bedre tandsundhed hos de yngre, end der er hos de ældre. Og der kunne peges på mange flere variabler, der alle sammen viser det samme: de bedst stillede har den bedste tandsundhed, hvilket for så vidt ikke er så underligt, for det gælder også så mange andre forhold her i livet, men i relation til lovforslaget her er det en ganske alvorlig sag.

Vi frygter oprigtigt, at ministerens ordning vil betyde, at der tabes en stor del af en år-

gang på gulvet, fordi den børnetandpleje, som i forvejen er forringet, ophører alt for tidligt. Der er ikke en egentlig ungdomstandpleje med som et mellemed, og i en lidt for tidlig alder skal folk altså til selv at tage initiativ til en regelmæssig tandpleje. Det kan de fleste sikkert også godt, men der er nogle, som ikke kan, og dem risikerer vi at tabe på gulvet. Det kan være et antal af størrelsesordenen 20 pct. Det er der i hvert fald undersøgelser der peger på.

VS deler derfor socialdemokratiets målsætning om, at der skal tilbydes alle børn og unge under 20 år adgang til en vederlagsfri forebyggende og behandlende tandpleje på de kommunale klinikker.

I forvejen har omkring 40 pct. af de voksne i større eller mindre grad problemer i forbindelse med deres tandpleje. Det tal skulle gerne falde, men en af forudsætningerne for, at det kan falde, i hvert fald på lang sigt, er, at nye generationer ikke kommer ud med en tilsvarende høj procent af problemer.

Ministeren forsøger med lovforslaget at gøre spørgsmålet om sundhed og tandpleje til et individuelt problem, selv om der altså kan ses en tydelig sammenhæng mellem en dårlig tandsituation og så de sociale forhold, som de pågældende mennesker lever under. Omprioriteringen mellem forebyggelse og behandling er i den forbindelse endnu et salgsnummer, for hvem foretrækker ikke forebyggelse? Det gør vi vel alle, men i relation til den gruppe, der har de største behov, er der ikke noget at hente. Der bliver nemlig ikke tale om en kollektiv, men derimod om en individuel forebyggelse, og derfor får de 40 pct. af de voksne, som ikke benytter sygesikringstænderplejen, ikke noget som helst ud af den omprioritering. Deres bet vil derimod blive endnu større, når eller hvis de på et tidspunkt skal i gang med at bruge sygesikringstænderplejen. Der er med forslaget faktisk endnu ringere chance for, at de overhovedet kommer ind i systemet, end der var i forvejen.

Der er en ideologi til forskel mellem regeringen og VS i denne sag. Tandproblemer behøver ikke at være folks egen skyld, efter vores opfattelse i hvert fald. Jeg bed mærke i en noget speciel formulering, som ministeren havde i sine indledende bemærkninger. Hun sagde: ældre kan sandelig være sprællevende, og det er jo da så rigtigt, som det er sagt.